

Vinhuset DYRKØBS ihukommelse, 1699

Af Erik Sønderholm †

For nogen tid siden forelagde en kollega af mig nogle stumper af et barokdigt om vinkælderen Dyrkøbs beklagelige nedfald år 1699, som blev omtalt af Mogens Lebech i en artikel i »Kælderbeværtninger, interiører og lovparagraffer« i »maa jeg be om en kælderbeværtning«, udgivet af Mogens V. Rasmussen (Kbh. 1964). Det lod sig hurtigt gøre at spore artiklens citater til Carl Bruuns bog »Kjøbenhavn« (II, 1890), men i den findes desværre ingen litteraturhenviisninger, så det var umuligt at afgøre, om forfatteren havde kendt det pågældende digt i et originaltryk eller blot i en eller anden afskrift. Da begyndelseslinierne uheldigvis ikke var medtaget i citaterne, kunne KBs versregistrant ikke hjælpe. Men ved et slumpetræf stødte jeg en søvndyssende dag på KBs læsesal under ret formålsløs gennembladen af et håndskrift, Thott 743,2°, med ét på digtet, og dermed var det ingen kunst at finde frem til endnu et håndskrift på KB med dette digt. Kort tid efter fandt jeg meget uventet i Otto Niensens bog »Kjøbenhavn paa Holbergs Tid« (1884) igen dette digt fra 1699, der faktisk ikke har ret meget med Holberg og 1720erne at gøre. Otto Nielsen anførte til alt held sin kilde, der var Rahbeks tidsskrift »Hesperus« V (1821), hvor hele digtet stod trykt efter et forlæg, som ifølge Rahbek kunne antages for at være digterens kladde. Rahbek skrev et brev til Rasmus Nyerup om digtet, og Nyerup svarede beredvilligt, og redaktør Rahbek ilede med at publicere denne løse snak i tidsskriftet, hvad den ingenlunde fortjente, men man aner redaktørens bevæggrunde herfor. Rahbek bringer digtet i en forbavsende pålidelig gengivelse trods hans erklærede vanskeligheder med at dechiffere forlæggets meget besværlige skrift. Rahbek klager i den forbindelse særlig over nogle vanskelige navne, hvis korrekte gengivelse han er lidt i tvivl om; for de to navnes vedkommende antager han dog, at de er bibelske, men han ulejlig sig ikke med at undersøge dette for at sikre sig sin læsning, han nøjes med på sin joviale facon at sige, at han ikke har forstået meningen, fordi han så tidligt i sin ungdom opgav præstestudiet. Og han, der kendte alle Københavns betydelige præster og de theologiske professorer, finder ikke på at spørge sig for hos disse kapaciteter, og selv om han alle dage var et bogmenneske i ekstrem grad og derfor må have kendt Enevold

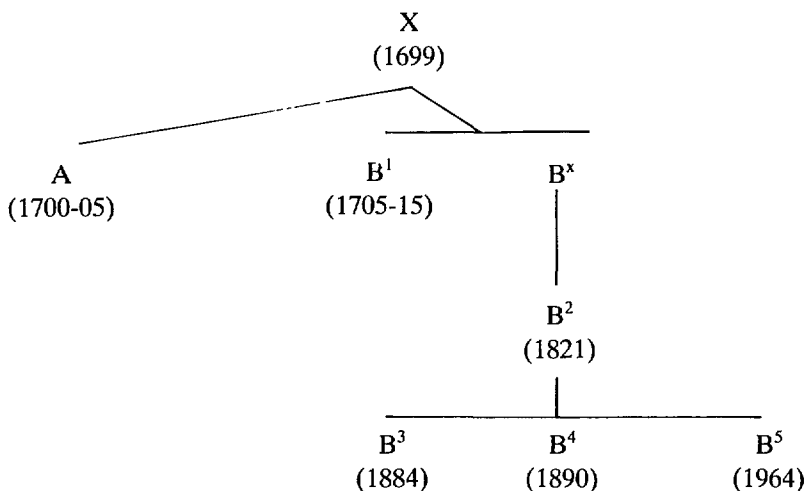
Ewalds Bibelkonkordans, gider han ikke slå disse to navne efter. Hos Ewald kunne han imidlertid have fået bekræftet sin læsning af de to vers (v. 82 og 109). Nu vil nogle måske hævde, at dette må have været et sødt koketteri hos den gamle litteratus, men at dette ikke er tilfældet, ses af det tredje eksempel. Hans kilde har nemlig ordet »Pashur« som variant i v. 112 til de andre kilders »døden«, og dette »Pashur« er forståeligt nok en hård nød for Rahbek. Han havde ingen forklaring herpå, da han udarbejdede sine randbemærkninger til digtet, men under korrektoren føjede han en fodnote ind, i hvilken han hævder, at dette »Pashur« måtte betegne Vor Frue kirkegårds graver, og han mener endda at kunne regne ud, at dennes borgerlige danske navn må have været Paaske! Havde Rahbek ulejligen sig med et opslag i Ewald, havde han fået at vide, at navnet Pashur blev båret af tre jødiske ypperstepræster, og da ville han næppe have gættet på, at det her i teksten skulle gå på en så ubetydelig person som en graver, men snarere antaget, at digteren hentydede til dompræsten, som på den tid hed Johannes Pedersen Dorschæus. Hvis man vil, kan man finde en vis lighed mellem de to navne, men denne identifikation er dog ikke det centrale for digteren.

Denne mangel på (lad os kalde det) energi fører også til en række vilkårlige ændringer af forlægget, hvortil også må medtages diverse trykfejl (se nedenfor), og da Rahbeks kilde ikke er den anonyme digters kladde eller kladdeagtige originalversion, kan der være en vis rimelighed i her at bringe digtet i en anden lidt ældre og vistnok pålideligere redaktion, nemlig landsdommer Helverskovs afskrift i det nævnte håndskrift Thott 743,2^o, der er skrevet 1700-06. Digtet er indført i begyndelsen af håndskriftet og er derfor velsagtens skrevet ind ca. 1700 eller 1701. Det andet håndskrift, Nks. 568B,2°, er lidt yngre (1705-15), og digtets indskrivningstid heri er snarere o. 1715 end tidligere.

Varianterne vil vise, at Rahbeks forlæg er meget nært beslægtet med dette håndskrift, så nært at man til at begynde med nemt kunne fristes til at antage det for hans kilde. Men der er varianter, som udelukker en sådan antagelse, bl.a. den nævnte variant i v. 112, hvor B¹ følger A, og endvidere et par andre småafvigelser, men givet er det, at Rahbeks tekstgrundlag er en B-tekst. De øvrige kilder er derpå uinteressante, idet de alle nedstammer fra B². Det skal nævnes, at Rahbek i de nævnte randnotater citerer nogle verslinier i en bedre form end i digtet, men dette forklares desværre for redaktøren ved en meget skødesløs korrekturlæsning på digtet, f.eks. står der i digttrykket v. 83 »Riis og

Fædre«, men i artiklen har Rahbek naturligvis ris og ferle. Det er den slags, der skæmmer Rahbeks version.

Man kan derpå opstille følgende stemma:

Det bør nævnes, at Rahbek beklageligvis ikke omtaler sit forlægs identitet. Hvorfra har han dog hentet sin tekst? Den eneste positive oplysning, han giver, er, at det er et håndskrift. Vi kan da efter al sandsynlighed se bort fra den mulighed, at digtet har foreligget i et nu tabt enkelttryk.

Digtets anledning synes at være, at den i det syttende århundrede kendte beværtning og vinkælder Dyrkøb lukkede og blev revet ned for at give plads for en udvidelse af Vor Frue kirkegård. Det var nok noget, der kunne berettige til en elegi, men heldigvis var det ikke slet så galt, som digtet siger, og faktisk kan Holberg og hans venner udmærket have siddet i Dyrkøb og drukket. Men sagen var, at Dyrkøb, der lå på hjørnet af Nørregade og den nuværende gade Dyrkøb langs med Frue kirke havde en udbygning med vinkælder mod nord, og denne del af huset skar sig ind på den eksisterende kirkegård. Derfor købte universitetet dette hjørnehus og lod det rive ned, hvorved kirkegården rettedes ud, og så byggede man en brandmur ud mod Nørregade, hvilket fremgår af et kongebrev af 2. september 1699, idet universitetet

fritages for militær indkvartering og grundskat for denne nyhvervelse:

»Efftersom os elskelige rector oc professores ... haver ladet andrage, hvorledis de til Vor Frue kirkes sikkerhed saavel som til kirkegaardens ziirlige indrettelse skal have tilforhandlet sig paa kirkens vegne een deel af Dyr Kiøbs huusis gamle bygning, som ind paa bemelte kirkegaard skal have staaet, oc samme have ladet nedbryde, hvor de i steden langs ud med Nørregade een brandmuur skal ville lade opsette, (fritages grundstykket for indkvartering og grundskat; Kbh. Dipl. VII (1886), p. 570-571).

At Dyrkøbs vinkælder har været populær, fremgår af hyppig omtale i datidens tekster, bl.a. i Anders Bordings digt »Forhåbnings og forhalingens griller« (»Digte« (1984), nr. 45, v. 139). Alligevel ved man ikke med sikkerhed, hvornår det blev grundlagt som vinkælder, men i H. U. Ramsings bog »Københavns Ejendomme 1377-1728« (1979) omtales matriklen p. 176, nr. 240ABC, og der anføres følgende ejere:

- 1559-1633 Peder Pedersen, urtekræmmer
- 1646-1653 Lorends Poulsen, vintapper
- 1653-1669 Peter Willumsen Deichmand
- 1669-1679 Claus Jacobsen, vinhandler, begravet i december 1677, gift med Sidse Jensdatter, begravet 7.5.1696.
- 1679-1689 Johan Daniel Klein, vinhandler, begravet 30.4.1690, gift med ovennævnte Sidse Jensdatter.
- 6.3.1699 Peder Carstensen, hofrejseskøkkenskriver, gift med Sidse Jensdatter. Huset gik således i arv på spindesiden.

Derpå blev matrikel nr. 240B henlagt til Vor Frue kirkegård.

Ejerforholdet synes dog ikke at være så simpelt. Det ser nemlig ud, som om selve vinkældereren Dyrkøb blev ejet af den indvandrede vinhandler Johan Lehn (o. 1600-1684) og dennes søn vinhandler og direktør i Ostindiske kompagni Abraham Lehn (1643-1709). Efter hans død overgik Dyrkøb til en slægtning, Jørgen Sohl, der har stået for virksomheden op til Holbergs tid; men det er vort digt uvedkommende.

Vi konstaterer, at digteren kender tre af beboerne i Dyrkøb (v. 74), og de stemmer overens med Ramsings angivelser (se endvidere note til v. 74). B¹ har her navneformen Daniel, der dog – som det ses – er solid

nok, hvorimod B² har det forkerte fornavn Jacob, mens efternavnet Klein er korrekt. Ad denne vej kan vi komme tilbage til år 1646 som eventuelt startår, men overskriftens omtale af »annum climactericum« betegner normalt det 63. år, hvilket kunne tyde på, at vinhuset er grundlagt 1636. Hos Ramsing anføres ingen ejere af huset Dyrkøb mellem 1633 og 1646, så vi kan ikke konstatere, hvem der var grundlæggeren, men derpå har der boet lutter vinhandlere på stedet, og de må på en ikke påviselig måde være knyttet til Johan og Abraham Lehn, der drev Dyrkøb fra 1640erne og til 1709, muligvis fra 1646, så at Lorents Poulsen kan markere familien Lehns overtagelse af vinkælderen.

Der er ingen grund til at referere gangen i digtet, dels er det gjort af andre, og dels bringes det herefter. I stedet for tilføjes en kommentar, der nok vil lette læseren tilegnelsen. Rahbeks eksempel viser, at en sådan hjælp kan være fornøden, da digtet rummer en del theologisk specialviden, som man ikke engang på Rahbeks tid uden videre havde kendskab til.

Vi kender ikke forfatteren, der ikke anføres i nogen af kilderne. Men mon ikke man med sindsro kan gætte på, at han skal findes blandt akademikerne, der færdedes omkring og på Frue plads? Han henvender sig jo også primært til etablissementets lærde gæster; en almindelig borger o. år 1700 har næppe heller kunnet klare de usædvanlig hårde bibelske nødder, men Dyrkøbs naboer: universitetsprofessorerne, domkirkegejstligheden og Vor Frue skoles lærerkollegium og disciple har været det naturlige publikum for denne anonyme digter, der nok selv har hørt til en af de nævnte kategorier. Imidlertid studser man jo over, at digtet omtaler Dyrkøbs ophør, for som sagt indtraf dette slet ikke, Dyrkøb fortsatte efter bortsalget af parcel 240B. Og det må man da have vidst i København, specielt omkring Frue plads, så noget kunne jo tyde på, at forfatteren skal søges blandt de mange gejstlige og lærde, der en tid lang kan have haft deres gang dér, men som i året 1699 befandt sig et sted i provinsen, som præst, rektor eller hører. Dette kan forklare den lille misopfattelse, der er en variant af historien om den kendte lille fjers hurtige vækst til fem høns. Men dette er dog blot en teori, som ikke kan bevises på anden måde. Forfatteren har nemlig ikke efterladt sig nogen håndgribelige spor i digtet, der muliggør en forfatterbestemmelse. Han ligner ikke nogen anden kendt digter o. 1700, og man må desuden se i øjnene, at en ganske betragtelig del af de omtalte akademikergrupper ville have været i stand til at producere et sådant digt i den traditionelle aleksandriner. Derfor er det nok så

ærgerligt, at Rahbek var så skødesløs ved omtalen af sin kilde, at han ikke specificerede den nærmere, således at den kunne genfindes af andre, så meget mere som han påstår, at her kunne være tale om en digterkladde. Selv om jeg ikke tror på denne teori, burde Rahbek, der naturligvis var vidende om, at originalmanuskripter til digte fra det syttende århundrede er uhyre sjældne, alene af den grund have opgivet sit fundsted. Skulle dette håndskrift engang dukke op, bliver det måske muligt ud fra håndskriftets øvrige indhold og mulige ejersignaturer at komme den anonyme digter på nærmere hold, eventuelt identificere ham. I øjeblikket må man afholde sig fra alle gætterier.

36r

Det GLÆDELIGE DYRKJØBS klagelig
ihukommelse

da det *a*^o 1699, saa nær ved *seculi* ende nedfalt
i sit *annum climactericum*, og der *expirede*.

- Saa kand dog ingen sted sig ret lycksalig sige
Saa lenge verden staar; det tilgaar icke lige
 Ved solens opgang og ved nedgangs aftentiid,
4 I tusmørck taber mand tit morgenrødens fliid,
O kloge *Rechabs* art som icke wilde plandte
 Viinrancker, og ej steen til hiørnehuset <kante>!
 Thj rancker wisner bort, og huuse brydes need
8 En klasse anden ej, ej steen dend anden weed.
Hvad er *Carthago* nu? huad *Tyrus*? og saa mange
 Af stolthed bygde op saa brede og saa lange
 Casteller? høje taarn? *altaner*? som i muld,
12 Er nesten kasted ned, men bliver ej til guld!
Som de dog kosted hår; det mangen en hår klaget,
At hand i steen og kalk sin arf har sammendraget,
 Mænd, *bomber*, floder, jld har kastet huuset om
16 Saa aldrig nogen mand ind ad de døre kom.
Dog det ey selsomt er, at saadan lande-waade
 Giør bart til rod og grund, saa ejerm<æ>nd ey raade
 For muur og bygning meer, det farer bort i støv
20 Som det om efter høst, skeer med det tørre løv.
Det og ej fremmed er faldferdig huus at felde
Som har sin størcke mist af uwær, regn, og elde,
36v Og sætte nyt derfor toe loffter højere op

- 24 Saa det mod skyen selv bær trods med spidz og top
 Men at et glædehuus i freede tid bedrøves
 At mussegrooet steen af stercke stolper røves
 Og aldrig sanckes skal til bedre bygget huus,
- 28 Det hart fortryde maa dend wel *logeret* muus.
 O dyre *Dyrkiøb* du mig rinde maa i tancke!
 Jeg har saa mange seet paa dine døre bancke
 Nu ved opgangen sol, naar hanegal er hørt,
- 32 Nu i det stille mørch, naar ingen sig har rørt:
 Dørter'skel, hengsel, laas, gulf, bencke, klokke-streng,
 Glas, pæl, og pottemaal, de kielder-wante drenge
 Var jo ved nat og dag i fulde spring og fær
- 36 For huer en giæst, der kom, war hand end læg, end lærd.
 Det gich saa erlig til at huad mand wilde pæge
 Og hastig raabe paa, kort, skack, og brætspil læge,
 Forkeering, lanter, dam, labet og sudderspill,
- 40 Da fantes altid dend, som wilde sætte till:
 Om Franckrig, Spanien, om Dantzic, Issland, Norge,
 Der offte handlet blef, at kiøbe eller borge
 At fragte, losse skib, mand derpaa jefnlig fich
- 44 En *salus* paa huer part, som endtes tit i hick:
 Saa snart froprædickner, med ære vare sluttet
 Lod kirckedøren op, da saae mand mange puttet
 Ad kielderhalssen ind, lang fasten war dem tung
- 48 En handwerkskarl og dreng lod derfor op sin pung:
 Højmæssens *kyrie* tog dend bedaget borger
 I wiinens spidtzeglas, og lagde der de sorger
 Som hand fra sengen bar, indtil mand *troen* sang
- 52 Ved mindste klocker-tog da først sin kirkegang:
 Naar afften-prædicken med søndags andagt endtes
 De fleestes næsser hen til *Dyrkiøbs* hiørne wendtes,
 Af *Wismars*, *Rostocks* pot og Rhins og franske pæl
- 56 Mand drack paa natten ud til werck i taa og hæl:
 Naar skole-aaget brast i beste sommer tiide
 En *rus* med anden da fich lyst herhid at gliide,
 Sin skoelemesters skaal til ruus med glæde drack,
- 60 Og sagde ham (gud veed) af hiertet tusind tack.
 Fra *baccalauri*-grad og *attestatzis* ære
 Mand gick til *Dyrkiøb* hen for noget meer at lære
 Om mand en dobbelt krantz tillige kunde faa

- 64 Og at *Apollo* self hos *Bacchum* wille staa
 Men til dend dyre tiid det nu i *Dyrkiøb* tegner!
 Der, effter denne dag, ej søde draaber regner
 Hvor oxehovder wiin tilforne laa paa lad
- 68 Der skal liig kister staa med døde kroppes rad;
 Dog skal det were trøst for mangel fugtig hierne
 Som sig ved glasset lod i stuen findes gierne
 Om hand i kioldrens grund hereffter hvile maa
- 72 Huor dend welsmagte wiin i fordum dage laa
 37r Det kom dem nermest til som her tilforne boede
 Claus, Lorentz, Johan Klein, da lycken self her groede
 Men *gud* dem kaldet har, at de ej saadan larm,
- 76 Som nu skeer, skulle see til største siæle harm.
 Her har *studenten* tit pantsat sin *hæders kappe*
 For det til *depositz* hand haver ladet tappe
 Til kammerater op, da stackels *rus* blef klempt,
- 80 Dog det ej andet war end en pudzerlig skiempt.
 Men sørge kappen skal stub-skiægget karl nu bære
 For dette *Escols* fald, huort skal de penge tære
 Som dette aar fra *riis* og *færle* sendes hiid,
- 84 Og til det hiørne huus har sat ald deres liid?
 Naar de nu kommer an og schal et velkom give
 For gamle karles tørst, daa maa de herfra drive
 Til torve-hiørnet hen at smage *Blasens* safft
- 88 Thi *kircke-hiørnet* har forlaarit ald sin krafft!
 Et nermest hiørne er for kiøbmand, skipper, reeder,
 Om dem i *Baccharach* mand ey forgieves leeder!
 En ladning kiøbes nu, nu slutter mand en fragt,
- 92 En reignings *saldo* skeer, dog tages glas i agt:
 De too har intet tabt ved *Dyrkiøbs* død og graver,
 De arver mangel giæst og større næring haver,
 De *providerer* sig med flere ammer wiin
- 96 End i dend forig tiid, fra *Nantes* og fra *Rhiin*
 Men wi, som *Dyrkiøbs* flor i gamle dage kiendte,
 Og saae det *compagnie*, loed ogsaa derfra hendte
 Saa mangel ledske-pæl, wi glemmer aldrig det,
- 100 At denne løstig sted forsvandt og blev saa slet!
 Jeg troer, at *Guderne*, som undte *Baccho* ilde,
 For hand til huer en kant lod sig med tønden trilde,
 Og stødte mangel om ved wiinens stercke lugt

- 104 Har gjort ham dette pudz og *Dyrkiøbs* flamme slugt!
 Dog wil *Apollo* self til sidste ære-minde
 For dend *poëte*-gnist hand haver seet at rinde
 I mange hierner op paa *Compagniets* benck
 108 Naar de *in floribus* drack heel og halve skienk.

GRAV-SKRIFT.

- Det lystig selskabs huus, Bethawen, Giæsters glæde*
Er her forandret til de dødes mørcke sæde
Der raabes ey fi! fa! skienck i! gjør glaset ræt!
 112 *Men døden tysser hver paa sin forordnet plæt.*

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI!

Qvi stat videat ne cadat!

Tekstkilder:

<i>A</i>	Thott 743,2° (1700-06)	p. 36r
<i>B¹</i>	Nks. 568B,2° (1705-15)	p. 163
<i>B^{2a}</i>	Hesperus V, hæfte 6 (1821)	p. 411
<i>B^{2b}</i>	Hesperus V, h.6 (1821), Rahbeks artikel
(v. 67-72, 77-84, 89-90, 100, 112)	p. 416-421
<i>B³</i>	O. Nielsen: Kjøbenhavn paa Holbergs Tid (1884)
(v. 29-64, 67-68, 73-74, 77-80, 93-100)	p. 215
<i>B⁴</i>	Carl Bruun: Kjøbenhavn II (1890)
(v. 25-28, 67-72, 93-100)	p. 383
<i>B⁵</i>	M. Lebech: Kælderbeværtninger etc. (1964)
(v. 67-72, 93-96)	p. 39

Overskrift:

1 klagelig] ÷ *B²⁻⁴* sørgelige *B^{2b}* – 2 ihukommelse] Hukommelse *B²⁻³* – 3
 da] der *B²⁻⁴* – a°] Aar *B²⁻⁴* – 4 der] da *B¹* deri *B²⁻⁴*.

Digtet:

1 sted] Stad *B²* – 3 afftentiid] aftens tid *B¹* – 4 morgenrødens] morgen-
 rødis *B¹⁻²* – fliid] Id *B²* – 5 icke wilde] vilde ikke *B²* – 6 hiørnehuuset]

hiørnehuuse B^{1-2} – kante] B^{1-2} sancke A – 7 wisner] visne B^{1-2} – 12 nesten] miesten B^{1-2} – kasted] siuncken B^{1-2} – bliver] bliffve B^1 – 15 Mænd] Men B^{1-2} – 16 ind ad] udaf B^2 – 18 ejermænd] *Udg.* ejermand A B^{1-2} – 19 meer] maa B^{1-2} – det farer] de fare B^1 de farer B^{2a} – 20 det] de B^{1-2} – tøre] visne B^2 – 23 højere] højer B^1 højre B^2 – 24 selv] blaa B^2 – med] til med B^1 – spidz og] spidse B^{1-2} – bær ... top] bær Krands med spidse Top B^2 bær traads til > med spidse top B^1 – 26 af] fra $B^{1,2,4}$ – 27 sanckes] samles $B^{2,4}$ – 28 hart] haardt $B^{2,4}$ – 29 rinde maa] rinder nu $B^{1,2,3}$ – 31 opgangen] opgangne B^{1-3} – 34 pæl, og] Bord, det B^{1-3} – pottemaal] potteglas > pottemaal B^1 – 38 hastig raabe] raabe hastig B^{1-3} – brætspil læge] Bret Spilleeg B^{2-3} bret spil læge B^1 – 40 Da] Saa B^{1-3} – dend] de B^{1-3} – wilde sætte] satte noget B^{1-3} – 44 salus] Salut B^3 – 45 froprædickner] Froprædiken B^{1-3} – ære vare] Ære være B^{2-3} – 46 Lod] lød B^3 – 47 lang fasten] Langfasten B^3 – 49 tog] sang B^{1-3} – 52 Ved ... da] Ved mindste Klokke tog da B^2 Ved mindste Klockertog da B^1 Ved mindste Klokke tog de B^3 – 53 aften-prædicken] Aftensprædiken B^{1-3} – 55 og] af B^{1-3} – Rhins] rhinsk B^{2-3} – 56 og] i B^1 – 58 herhid] derhen B^{2-3} – 61 attestatzis] Attestatsens B^3 – 64 wille] skulde B^{2-3} schulle > wille B^1 – 70 ved] med $B^{2ab,4,5}$ – findes] finde B^1 – 72 forðum] gamle B – 74 Johan Klein] Jacob, Klein B^2 Jakob Klein B^3 Daniel B^1 – 75 kaldet] samlet B^{1-2} – 77 Her ... sin] Her er tit pantsadt end Studenters B^1 Her er tit pantsat end Studentens $B^{2ab,3}$ – 81 sørge-kappen] Sørgekappe B^{2b} – karl nu] Karle $B^{1,2ab}$ – 82 huort] hvor $B^{1,2ab}$ – 83 færle] fædre B^{2a} – 88 kircke-hiørnet] hiørne-huuset B^1 – 90 Om ... leeder] i B^{2b} anføres følgende som opr.: Til visse Klokkeslet de did hinanden leder – 91 slutter mand en] faaer man og en B^{1-2} – 92 dog tages] da holdes B^2 – 93 graver] grave B^{2-4} – 94 arver ... haver] arve .. haver B^{2-4} – 95 providerer] providere B^{2-4} – 96 i dend] dem i B^{2-4} – 98 det] detz $B^{1,2,4}$ dens B^3 – 99 glemmer] glemme B^{1-4} – 100 sted] krog B^{1-4} – 101 undte] vilde B^2 – 102 lod sig] sig lod B^2 – 105 ære-minde] ærisminde B^{1-2} – 107 mange] mangis B^1 mangen B^2 hierner] hierter B^1 – 108 Naar ... skienk] Et *Epitaphium* tillegge for (som B^2) en schiench B^{1-2} – 112 døden] Pashur B^{2ab} – sin] hans $B^{1,2ab}$ – *Underskrift:* Sic ... cadat] ÷ B .

Kommentar:

Overskrift: 3 a^o] anno, år. – *seculi*] århundredets. – 4 *annum climactericum*] trin-år, dvs. hvert 7. år i et menneskes liv; betegnelsen anvendtes

tidligere især om det såkaldte store klimakteriske år 63, hvori 7 og 9 går op. Hvis dette er digterens standpunkt, skulle vinhuset Dyrkøb være oprettet ca. 1636. – *expirerede*] udåndede.

Digtet: 2 det ... lige] det går ikke ens til. – **5** *Rechabs art*] Rechabs slægt, efterkommere; se Jer. XXXV, 6 ff., hvor det berettes, at R. og hans søn Jonadab havde pålagt deres efterkommere (rechabitterne) at bo i telte, untlade at dyrke jorden og overhovedet ikke at nyde vin. – **6** *hiørnehuset*] Dyrkøb lå på hjørnet af Nørregade og Frue plads. – *kante*] tilhugge i kanten (Kalk. V, 557 b). – **8** *klasse*] (vin)klase. – *weed*] ved om, har kendskab til. – **9** *Carthago*] en af oldtidens berømteste handelsbyer, beliggende i det nuværende Tunis. Erobreret af romerne og ødelagt. – *Tyrus*] ligeså velkendt by, beliggende i Fønikien, dels på fastlandet, dels på en ø; blev erobret af Alexander den Store o. 333 fvt. Begge byer mistede deres betydning efter at være blevet erobret. – **11** *taarn*] tårne. – **13** *klaget*] beklaget, klaget over. – **17** *lande-waade*] nød i landet. – **20** *efter høst*] efterår. – **22** *elde*] ælde. – **23** *to loffter*] to etager, toetages. – **25** *glædehuus*] muntert hus. – **26** *mussegrooet*] mosgroet. – **34** *dreng*] tjener, opvarter. – **35** *fær*] færd, fart. – **37** *pæge*] pege. – **38** *læge*] lege. – **39** *Forkeering*] et brætspil. – *lanter*] et kortspil. – *dam*] damspil. – *labet*] et kortspil. – *sudderspil*] et brætspil (Kalk.IV,205b). – **42** *borge*] få, give på kredit. – **44** *salus*] held, velgående, skål. – **45** *froprædickner*] den protestantiske kirkes morgengudstjeneste; fro = tidlig. – **48** *dreng*] håndværks-dreng, -svend. – **50** *spidtzeglas*] glas som spidser til nedad. – **51** *troen*] trosbekendelsen, credo. – **52** *Ved ... kirkegang*] hvad der hentydes til er uvist, varianterne giver ikke klarere besked. – **55** *Wismars, Rostocks*] øl fra de to nordtyske byer. – **58-59** *rus ... ruus*] bemærk ordspillet. – **59** *skoelemesters*] rektors. – **67** *oxehovder*] store fade, fustager = 6 ankere = ca. 240 l. – *lad*] underlag. – **74** *Claus ... Klein*] de ovennævnte vinhandlere Lorends Poulsen, Claus Jacobsen og Johan Daniel Klein; de var alle døde. – **76** *skulle*] skal (præs. plur.). – **77** *hæders kappe*] studenterkappen (se f.eks. Bordings Digte (1984), nr. 45 v. 176 og nr. 55 v. 128, 134-136). – **78** *deposits*] studentereksamen (som dengang blev aflagt ved universitetet i København, ikke på latinskolerne rundt om i landet). – **82** *Escols*] her vist: vinhus-navn; escol = vindrue; men også navn på en bæk og en dal, hvor de af Moses udsendte spejdere afskar en vindrueklase, som de hjembragte til tegn på landets frugtbarhed (4. Moseb. XIII, 23 ff., 5. Moseb. I, 24). – **87** *Blasen*] et vinhus på torvehjørnet, dvs. hjørnet af Gammel Torv og Nørregade. – **88** *kircke-hjørnet*] Dyrkøb-hjørnet ved

Nørregade og Frue plads. – **89** *Baccharach*] vinhus på hjørnet af Nørregade og Klædeboderne. – **90** *Om ... leeder*] se var., der er udmærket, men ikke behøver at være en af forfatteren kasseret version, sådan som Rahbek antager. – **95** *providererer*] profiterer, har gavn, fordel af; forsyne. – *ammer*] ca. 4 ankere = ca. 160 l. – **98** *det*] jf. var.: detz. – **100** *denne ... sted*] ordet var tidligere fælleskøn. – *slet*] udslettet. – **104** *slugt*] slukket. – **107** *Compagniets*] det ostindiske kompagni, som ovenfor nævnt var Abraham Lehn en af dette kompagnis direktører, så Dyrkøb har åbenbart været kompagniets stamværtshus. – **108** *in floribus*] i fryd og gammen, i sus og dus. – **109** *Bethawen*] beth hebræisk: hus, aven = forfængelighed; byen Bethel (nord for Jerusalem) kaldtes Beth-Aven på grund af afgudsdyrkelse, og profeten Hoseas spåede (X,15) dens fald. Vendingen her vel nærmest: (afguds)tempel. – **112** *døden*] Rahbeks hs. (*B*²) har her – som nævnt – *Pashur*, der er navnet på flere jødiske ypperstepræster (se Ewalds bibelkonkordans).

Underskrift: Sic ... mundi] således forgår alverdens herlighed (Bevingede Ord, 5. udg. (1958), p. 836). – *Qvi ... cadat*] jf. 1. Kor. X,12: Ita que qui se existimat stare videat ne cadat, der i den da. bibeloversættelse af 1647 gengives: Derfor: Hvo som siunis at staa/see sig til/hand icke falder.